

EG-direktiv i ny språkdräkt – vad tycks?

För ett år sedan presenterade engelsmannen Martin Cutts sin omskrivning av ett EG-direktiv i rapporten *Clarifying Eurolaw*. Det skedde på EG-rättskonferensen i Älvsjö. Sedan dess har rapporten översatts till alla EU-språk i förhoppningen att den ska inspirera till nytänkande i institutionerna och i medlemsstaterna. Vad har då Cutts gjort med direktivet och hur har mottagandet blivit? Är tiden mogen för att utveckla och förbättra författningsskrivandet i EU?

Direktivet i ny tappning

- En sammanfattning för allmänheten

Cutts mest radikala förslag är att förse direktivet med en sammanfattning. Den har ingen rättslig verkan utan finns där som service till alla de EU-medborgare som vill veta vad direktivet innehåller i stort. Ett utmärkt sätt att ge medborgarna snabb information och överblick, särskilt med tanke på att all lagstiftning ska finnas lätt tillgänglig på nätet. Om den som skriver reglerna också själv skriver sammanfattningen, blir det lättare "rätt från början".

- Kort rubrik, innehållsförteckning och bättre struktur

"Rådets direktiv av den 3 maj 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om leksakers säkerhet (88/378/EEG)" är rubriken på det aktuella direktivet, som nu döpts om till "Leksaksdirektivet" med underrubriken "Rådets direktiv 88/378/EEG av den 3 maj 1988". Cutts har strukturerat om innehållet, fört in ett 40-tal underrubriker och också gjort en innehållsförteckning, som han lagt i början av författningen.

De inledande skälen har gjorts om. De var formulerade i en enda mening på ca 1000 ord och finns nu i 36 meningar med i snitt 23 ord. De har placerats i slutet av direktivet i stället för i början och även försetts med mellanrubriker.

- Korta meningar, normal ordföljd och allmänspråkliga ord

Den språkliga bearbetningen har inte varit enkel, säger Cutts, och det finns mer att göra – men för det krävs ett nära samarbete med dem som en gång arbetat fram texten eller som rätt kan tolka innebörden.

Delade meningar om omskrivning

Översättningstjänsten i kommissionen, som tagit initiativet till omarbetningen, gläder sig förstas över det positiva gensvar man fått från olika håll. Det generaldirektorat som ansvarar för leksaksdirektivet har till och med haft tankar på att använda den nya modellen vid en förestående omarbetning. Men rätts-tjänsten är enligt uppgift inte lika positiv. Cutts omarbetning kritiserar på en rad punkter.

En sammanfattning för allmänheten anses onödig och kan vara källa till osäkerhet om vad som gäller, säger man. Eftersom rättsakter måste vara precisa och täcka alla villkor och undantag är det inte möjligt att sammanfatta dem på ett klart och enkelt språk utan att viktiga nyanser går förlorade. Dessutom

finns det redan tillräckligt med förklarande material, till exempel de pressmeddelanden som skrivs när nya rättsakter antas.

Rättstjänsten menar också att det som sägs i rapporten vilar på en falsk premis, nämligen att EU-medborgaren skulle vara den primära mottagaren. Direktiv skrivs för medlemsstaten, som ska genomföra dem i sin nationella lagstiftning, och är alltså inte avsedda för EU-medborgaren.

Visst, det hade av pedagogiska skäl varit bättre att skriva om en EG-förordning, som är direkt tillämplig i medlemsstaterna. Något som Cutts därför just nu är i färd med.

Vad det omskrivna direktivet visar är hur rättsakter kan skrivas på ett mera mottagaranpassat sätt. Principer för det finns faktiskt redan fastslagna i institutionernas riktlinjer för lagstiftningens redaktionella kvalitet: *Interinstitutionella avtalet om gemensamma riktlinjer för gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet* (EGT C 73, 17.3.1999, s.1). Riktlinjerna har funnits i några år, och nu gäller det också för institutionerna att tillämpa dem. Med Cutts förslag finns ett exempel och en förebild att hämta uppslag från, för såväl medlemsstater som institutioner!

Kraven på förändring ökar

Förbättrade och förenklade regler är just nu en viktig fråga i unionen. Kommissionen har i dagarna presenterat en handlingsplan för regelförenkling, och den svenska regeringen har särskilt påpekat att effektiviteten, rättssäkerheten och den demokratiska legitimiteten ökar om EU:s regler skrivs för den "vanliga tillämparen" på ett klart och enkelt språk.

Utvecklingsarbete och ännu fler förebilder behövs, liksom ett öppet sinne hos alla som deltar i regelarbetet i EU. Hämta gärna inspiration från Cutts rapport. Du hittar den på översättningstjänstens webbplats <http://europa.eu.int/comm/translation/en/ftfog/eurolaw/eurolaw.htm>

Barbro Ehrenberg-Sundin
Språkexpert i Regeringskansliet

Här är ett smakprov från den svenska översättningen av det nuvarande direktivet och det omarbetade:

Nuvarande lydelse

Det EG-märke som omnämns i artikel 5, 7 och 8 samt namnet och/eller varunamnet eller tillverkarens märke och adress eller adressen till dennes auktoriserade representant eller till importören i gemenskapen skall som regel sitta fast på leksaken eller på förpackningen och vara väl synligt, lätt att läsa och outplånligt

Omarbetad lydelse

Följande uppgifter skall som regel fästa på leksaken eller på förpackningen:
– EG-märket,
– tillverkarens namn eller märke eller varunamnet,
– tillverkarens adress eller adressen till den auktoriserade representanten eller till importören i gemenskapen.

Uppgifterna skall vara väl synliga, lätta att läsa och inte gå att ta bort. Kan omarbetningen bli förenbild?